

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Kristel Koppel
kristel.koppel@kaitseliit.ee

Teie 30.10.2025

Meie 12.11.2025 nr 2.3-8/25/3551-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles küsite AKI hinnangut seoses isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 5 alusel. Kirjeldate, et Kaitseliit ja allüksused soovivad välja anda organisatsiooni ja allüksuste ajalugu käsitlevaid raamatuid alates organisatsiooni algusaastatest (20.saj algus) kuni lähiajalooni (viimased 30 aastat). Raamatutes soovitakse fotode ja tekstina kajastada muuhulgas vabatahtlikke, kes on andnud märkimisväärse panuse riigi, Kaitseliidu, aga ka malevate, ringkondade ja kogukonna arengusse. Küsite, kas isikuandmete kasutamine kõneallevõttes väljaannetes kvalifitseerub IKS § 5 alla, mis võimaldab ilma andmesubjekti nõusolekuta isikuandmeid töödelda.

Esmalt selgitame, et AKI ei saa selgitustaotlusele vastates anda konkreetset siduvat õiguslikku hinnangut teatud isikuandmete töötlemise protsessile, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-st 3 tulenevalt on AKI-l kohustus anda õiguslaseid selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse osas. Seetõttu on järgnevalt toodud üldised selgitused isikandmete kaitse põhimõtete kohta.

Selgitustaotluses toodud kavandatava andmetöötluse kirjeldus annab aluse eeldada, et tegemist on ajalooliste sündmuste jäädvustava kirjandusega, mis võib kvalifitseeruda IKS §-s 5 sätestatud eesmärgi alla. Andmetöötluse eesmärgi osas peab siiski oskama selgitusi andma kõigipealt andmetöötaja ise, ning juhul, kui tegemist on laiemal kui akadeemilise, kunstilise ja kirjandusliku eneseväljenduse eesmärgil töötlemisega, siis peab andmetöötaja selleks õige õigusliku aluse leidma.

IKS § 5 kohaselt võib isikuandmeid inimese nõusolekuta töödelda akadeemilise, kunstilise ja kirjandusliku eneseväljenduse eesmärgil, eelkõige avalikustada, kui see ei kahjusta ülemäära inimese õigusi. Seega võib küll isikust raamatut kirjutada temalt luba küsimata, kuid üksnes juhul, kui ei kahjustata ülemäära tema õigusi. Selle hindamise, kas ja kuidas isikuandmete avaldamine inimese õigusi kahjustab, peab tegema andmetöötaja ehk raamatu kirjutaja.

Isikuandmeid töötlev isik peab järgima kõiki isikuandmete kaitse põhimõtteid, sealhulgas, kas isikuandmeid töödeldakse eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalikul määral ning kas andmed on aja- ja asjakohased.¹ Seega peab kontrollima, kas avaldatavad andmed on üldse õiged ja hindama, kui suures mahus avalikustamine on vajalik.

¹ Vt Isikuandmete kaitse üldmäärus art 5

Tasakaal tuleb leida kahe põhiõiguse vahel – sõna- ja teabevabadus vs õigus eraelu kaitsele. Seega eeldab andmesubjekti nõusolekuta isikuandmete töötlemine kirjanduslikul eesmärgil iga kord, et tuleb kaaluda võimalikke ohte, mis võivad tekkida inimese õigustele. Inimese kohta käiva teabe (nt nimi, eluloolised andmed, seos teiste inimestega) avalikustamine riivab alati õigust informatsioonilisele enesemääramisele ning võib riivata õigust eraelu puutumatusele. Üksikisikul on ootus eraelu puutumatusele. Isikul peab olema õigus ise otsustada, kas ja millisel viisil ta tahab end avalikkuse ees kujutada ning kas ja mil määral tohivad kolmandad isikud muuta tema isiksuse avaliku arutelu esemeks. Seda, et inimesel on üldjuhul õigus määrata, kas ja millist informatsiooni ta oma eraelu kohta avalikustab, kinnitab ka Riigikohus kohtuotsuse nr [3-2-1-153-16](#) punktis 34. Kohtuotsuse nr [3-2-1-18-13](#) punktis 15 märgib Riigikohus, et ka loovisiku kommertshuvi andmete avalikustamiseks ei õigusta inimese eraellu sekkumist.

Seega peaks enne kellegi isikuandmete avaldamist hindama, kas kirjanduslik eesmärk kaalub üles raamatus kajastatud inimeste õiguse privaatsusele.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Irina Meldjuk
jurist
peadirektori volitusel